

**ფუტურიზმის კონცეფცია
ზურა ჯიშკარიანის რომანში
„საღაჟი განთიადები უშაქროდ“**

მზია ჯამაგიძე

ფილოლოგიის დოქტორი

*შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი
ივანე ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

Mzia Jamagidze

Doctor of Philology

Shota Rustaveli institute of Georgian Literature

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

mzia.jamagidze@tsu.ge

**FUTURISM IN THE NOVEL „CHEWING DAYBREAK:
SUGAR FREE“ BY ZURA JISHKARIANI**

Abstract

The novel, „Chewing Dawns: Sugar Free“ is the first novel by a modern Georgian writer Zura Jishkariani. The novel was published in 2018 and became success start for the writer.

The plot of the novel is developed against the background of the ongoing social and political events in Georgia and occasionally global political processes also come into the context. The author`s reflection of national and worldly realities is represented by the following sentence: „The reality was destroying long ago and every day the chaos leaks through its holes“. Therefore, there is a danger of cancelling this reality line what automatically means ending of our world. The characters of the novel discuss two options – the first is to keep the reality (i.e. time) in this exiting shape and protect it from the gods` attacks and the second one is related to the reformation vision – we must encourage and transform the time itself.

The goal of the present paper is to study how National Time, Teleological time and Ab-

solute time are represented and interconnected. We will discuss options to reconstruct the existing National time or create/generate a new time. The inter-relationships of Personal, National and Worldly realities within human consciousness and ways of reflecting on time are also discussed.

Keywords: Futurism, Theological Time, Secular Time, Simulation theories

* * *

დღესდღეობით ლიტერატურასა და ხელოვნებაში, ისევე როგორც მეცნიერების სხვადასხვა დარგში, მომავლის შესწავლა განსაკუთრებული ინტერესის საგანია. იქმნება არაერთი სამეცნიერო თეორია, კონცეფცია, მხატვრული პროდუქცია, თუ როგორი შეიძლება იყოს მომავლის ადამიანი ან სამყარო.

ცხადია, მომავლის შესახებ წარმოდგენები და თეორიები გარკვეული სამეცნიერო მიღწევებისა თუ ფილოსოფიურ/მსოფლმხედველობრივი კონცეფციების გათვალისწინებით იქმნება. ამიტომ ბუნებრივია, იმისათვის რომ მომავლის შესახებ გარკვეული წარმოდგენა შევიქმნათ, პირველ რიგში დროის ფენომენი მისი აღქმისა და გააზრების პროცესი უნდა გავითვალისწინოთ. დღესდღეობით დროის შესახებ თანამედროვე კვლევებში დროის გაგების დომინანტური აღქმა იმგვარია, რომ დრო არის ე. წ. „ცარიელი“, რაც გულისხმობს იმას, რომ დრო აბსოლუტურად ნეიტრალური, გულგრილი, განუსაზღვრელია და არსებობს თავისთავად¹. (Taylor, 2006, 58) ამიტომ არჩევანი კაცობრიობაზეა, ვინ როგორ გააშინაარსებს მას. შესაბამისად, შექმნილია დროის გაშინაარსების გარკვეული დომინანტური რელიგიური, ფილოსოფიური, მეცნიერული და სხვა მოძღვრებები.

შეიძლება ითქვას, რომ დასავლურ ცივილიზაციაში არსებობს დროის ორი დომინანტური აღქმა. ერთი ესაა დროის თეოლოგიური გააზრება, რომელიც მას ბიბლიურ და ქრისტიანულ მსოფლმხედველობრივ ჩარჩოში იაზრებს და მეორეა დროის სეკულარული გააზრება, რომელიც ძირითადად თანამედროვე მეცნიერული და ტექნოლოგიური მიღწევების გათვალისწინებით არის შექმნილი.

დროის თეოლოგიური გააზრების მიხედვით, ჩვენი სამყარო, რომელიც ამავდროულად ჩვენი ცნობიერების დროით ჩარჩოსაც აფუძნებს, მოქცეულია წინასწარმე-

¹ სამეცნიერო ლიტერატურაში შენიშნულია, რომ ეს მოსაზრება გარკვეულწილად დროის ფოსტიკური გააზრების მსგავსია.

ტყველური დროისა და აპოკალიფსური დროის ჩარჩოში. თანამედროვე სამყაროს დროის ათვლა წინასწარმეტყველური დროით იწყება და გრძელდება მესიის მოვლინებით. მესიის მოვლინების შემდგომ კი წინასწარმეტყველის ადგილს მოციქული იკავებს. აგამბენის განმარტებით, წინასწარმეტყველსა და მოციქულს შორის, განსხვავება სწორედ ის არის, რომ წინასწარმეტყველი საუბრობს მომავლის დროზე, ამიტომ მესიის მოსვლის შემდგომ მისი ფუნქცია ამოწურულია. ამის შემდგომ კი იწყება უკვე ახლანდელი – მოციქულის, ე.წ. მესიანური დრო. მესიანური დროის თვისება არის, რომ ის კუმშვადი და განლევადია, დასაწყისიდანვე დასრულებას იწყებს. ამავდროულად, აგამბენისეულ ინტერპრეტაციაში დროის იმანენტურ თვისებას წარმოადგენს არა მისი ქრონოლოგიური აღქმა, არამედ დრო ესაა უთვლადი დრო ე. წ. კაიროსი. (Agamben, 2005, 2) მსგავსადვე ბიბლიური დრო ინტერპრეტირებული ზურაბ კიკნაძის წერილში „ადამიანი ბიბლიურ დროში“,

„ბიბლიის თანახმად, აქტუალურ დროს აქვს როგორც დასაწყისი, ასევე აქვს თავისი დასასრული. ბიბლიის იმ ადგილიდან, სადაც ვკითხულობთ, რომ დასაწყისში ღმერთმა შექმნა ცა და მიწა (დაბ. 1:1), იმ ადგილამდე, სადაც ვკითხულობთ, რომ აღარ იქნება დრო (გამოცხ. 10:6), მოქცეულია კოსმოსისა და ისტორიის მთელი მდინარება, რომელიც მიისწრაფვის დასასრულისაკენ. ეს არის პერიოდი, რომლის დასასრულს იქმნება ახალი კოსმოსი, განახლებული ბუნება („ვიხილვე ახალი ცა და ახალი მიწა, რადგან პირველი ცა და პირველი მიწა გარდახდა“, გამოცხ. 21:1), ანუ ისეთი ქმნილება, რომლის არსებობა დროული განზომილებით არ არის განპირობებული. როცა შეწყდება ის წარმავალობა, რომელიც ამ ორ მიჯნას შორის არის მოქცეული, ახალი ქმნილება მარადისობაში აღმოჩნდება. (კიკნაძე, 2009)

აპოკალიფსური დროის დადგომამდე დროის ეს ნარჩენი, რომელშიც ვცხოვრობთ თანმიმდევრული წესრიგის ან სახეობრივი სისტემის სახით არსებობს, რომელთა მიმართებითაც კაცობრიობა საკუთარ თავს განსაზღვრავს და იდენტიფიცირებას ახდენს ორი ალტერნატივით – ან იყოს რჩეული (გამორჩეული)¹ ან კიდევ მიიღოს

¹ ბიბლიის მიხედვით, რჩეულობის იდეა ისრაელს, ებრაელ ერს მიემართება. მაგრამ ამ შემთხვევაში „ისრაელი“ და „ებრაელი“ ატარებს არა გეოგრაფიულ ან ეთნიკურ შინაარსს, არამედ ეს არის დროითი განცდა სამყაროსი. ზურაბ კიკნაძის მიხედვით, „ეგვიპტის ან უდაბნოს გახსენებისას, ითქმის არა სადაც, არამედ როდესაც („როცა ყრმა იყო ისრაელი და მიყვარდა იგი“, ოსია 11:1). ბერძნული კოსმოსისგან განსხვავებით, ბიბლიური სამყარო უფრო დროში არსებობს, ვიდრე სივრცეში. კოსმოსი, სადაც ბერძენი ცხოვრობს, დასრულებულია; მაგრამ სოფელი, სადაც ძველი აღთქმის ადამიანი მოძრაობს, ჯერ კიდევ არ დასრულებულა, მ განაგრძობს ქმნალობას, ანუ

და გაიზიაროს მესიანური მოძღვრება. ამის გათვალისწინებით, აგამბენის ანალიზის მიხედვით, შეუძლებელია მესიანურ დროში „მთელი და ნაწილი ერთმანეთს დაემთხვას“ (Agamben 2005, 55), რაშიც იგულისხმება ის, რომ შეუძლებელია ყველამ ერთნაირად იფიქროს, ერთნაირად იმოქმედოს, ყველამ ერთნაირი არჩევანი გააკეთოს და ა.შ. ამიტომ დროის გადამწყვეტ ყოველ ისტორიულ მომენტში, ამ დროში მცხოვრები ხალხი, ყველა ადამიანი, ინდივიდუალურად საკუთარ არჩევანს აკეთებს – განსაზღვრავს საკუთარ თავს არსებულ დროსთან მიმართებით. თუ ქრისტიანობის მიხედვით, ქრისტიანი ადამიანი არ ცდილობს გაექცეს დროს და მის ამოცანას წარმოადგენს არა გარდაქმნას ეს დრო, არამედ ისწავლოს ცხოვრება შექმნილ დროში, ამ რეალობაში. ქრისტიანები ცდილობენ, გააშინაარსონ ეს დრო და ქრისტიანული იდეების ერთგულებით გადაიქცნენ იმ ხალხად, ვისაც სჯერა, რომ ისტორიაში ქრისტეს გამოცხადება მარადიულობას შესაძლებელს გახდის. ამ შემთხვევაში ქრისტიანებისთვის საკვანძო მნიშვნელობა ენიჭება არა მარადიულობას, არამედ სიკვდილს, რადგან სიკვდილი დროითი თვალსაზრისით აწესრიგებს სიცოცხლეს და შესაძლებელს ხდის ჩვენი ცხოვრება ამბებად და ნარატივებად ვაქციოთ. ამგვარად, ტრადიციულ ქრისტიანულ აზროვნებაში სწორედ სიკვდილი სძენს ჩვენს სიცოცხლეს ღირებულებას. თუ არ მოვკვდებოდით, ჩვენი ამბებს არ ექნებოდა ლიმიტი/დასასრულები და ჩვენს ურთიერთობებსაც არ ექნებოდა ტრანექტორია. დასასრული (ზოგადად დასასრულები), რომ ყოველთვის მნიშვნელოვანია, ამას ადასტურებს აპოკალიფსის მნიშვნელობაც დროის თეოლოგიურ გაგებაში. სიკვდილი გვაიძულებს ვიყოთ ის, ვინც ვართ, მაგრამ არ ვიქნებოდით, თუ ვიცხოვრებდით ისე, დროს რომ არ ჰქონოდა შეზღუდვა. ამდენად, ჩვენ ვართ „დროით დაჭერილები“ დროის ტყვეობაში, დრო გვიქმნის შესაძლებლობას, რომ ჩვენი ცხოვრება იყოს გაშინაარსებული და მოთხრობილი. (Hauserwas, 2016, 283) მსგავსადვე მსჯელობს ზურაბ კიკნაძე:

„მესიანისტური მოლოდინი, რომელიც ჯერ კიდევ ბაბილონის ტყვეობამდე დაეუფლა ძველი აღთქმის ცნობიერებას, რომ მოვა მესია-მხსნელი და ქვეყნისა და ხალხის გამოხსნის აქტით დაასრულებს ისტორიას, ყოველ შემთხვევაში, ისტორიულ პერიოდს ახალ საუკუნეში შესასვლელად, თითქმის ყველა წინასწარმეტყველის ძირითადი თემა ხდება. დრო, დროის განმავლობა, გარკვეულად იძენს მიზნობრივ ხასიათს, ესქატოლოგია ანუ დასასრულის მოლოდინი ტელეოლოგიურ საზრისს იძენს: ვინაიდან თუ ისტორიას აქვს საზრისი და მიზანი, იგი დასასრულში უნდა გამოჩ-

ის პროცესშია, ის გარდაქმნას ელის“ (კიკნაძე, 2009)

ნდეს ამ კონცეფციით, დაუსრულებელი ისტორია უმიზნო და უსაზრისოა. (კიკნაძე, 2009)

ხოლო იმ ადამიანების (ხალხთა) არჩევანი, ვინც გადაწყვეტს რომ რჩეული იყოს, თავსდება სეკულარული დროის აღქმის ჩარჩოში. სეკულარული დროის გააზრების მიხედვით, ჩვენ კაცობრიობა ვართ ისტორიული დროის მონაწილეები და ჩანერგილნი ვართ ისეთ სამყაროსეულ ისტორიებში, რომლებიც ჩვენ არ აგვირჩევია, რეალობაში, რომლის ავტორები ჩვენ არ ვართ, ამიტომ ადამიანებს მუდმივად უწევთ შეწინააღმდეგონ ცდუნებას, რომ დრო, რომელშიც ცხოვრობენ, გარდაქმნან. სწორედ ამის საფუძველზე იქმნება დროის თანამედროვე სეკულარული გაგება ე. წ. კოსმოპოლიტური დრო. დროის სეკულარული გააზრების მიხედვით, სადავოა, რატომ ან როგორ უნდა განისაზღვროს ყველა დრო მხოლოდ ქრისტეს ჯვარცმით. მათ მიაჩნიათ, რომ ქრისტიანებმა კი არ შექმნეს დროითი ცნობიერება, არამედ მათ მხოლოდ გააჩინეს ერთ-ერთი შესაძლებლობა ქრისტეს მოვლინებით და მისი აღდგომა. თუმცა მათი აზრით, ეს მხოლოდ და მხოლოდ ერთ-ერთი ამბავია სხვა მრავალ ამბავთა შორის, ამიტომ თანამედროვეობის დროითი ცნობიერება გულისხმობს განსხვავებულობის აღიარებას და სხვა ალტერნატიული გზებისა და არჩევანების დაშვებასაც. სეკულარული დროის გააზრების მიხედვით, დრო ესაა ცნობიერების მოძრაობა საზღვრების გარეშე ამქვეყნიურ სივრცეში, მათთვის დრო არის უსასრულოდ მოძრავი და ამ თვალსაზრისით, დრო და სივრცე ორივე შეუზღუდავი და დაუსაზღვრავია. შესაბამისად, ისინი ცდილობენ ეს დრო ინტერკულტურული კონტაქტებით სამყაროსეულ სივრცეში მოძრაობით გააშინაარსონ¹.

„თანამედროვეები ცხოვრობენ – მრავალი ისტორიით დასახლებულ ისტორიულ სივრცეში, მაგრამ ჩარჩოს გარეშე. ჩარჩო, რომელიც საშუალებას მისცემს მათ საკუთარი ცხოვრება შინაგან ან გარეგან თანმიმდევრულ თხრობას დაუქვემდებარონ არ გააჩნიათ. მათ მიაჩნიათ, რომ ამგვარად შესაძლებელია თავიდან ავიცილოთ ნებისმიერი დროითი თვითშეზღუდვა. ამის გათვალისწინებით, თეოლოგიური თვალსაზრისით, ისინი დროის გარეშე მცხოვრები ხალხია, რომლებიც ქმნიან შესაძლებლობებს დროის მეშვეობით. მათთვის დროს აღარ აქვს დროის ხასიათი. ესაა

¹ ზურაბ კიკნაძის ანალიზითაც, ბიბლიური დროის საბოლოო მიზანი დრო-სივრცის გაერთმინებულ ფენოლოგიაა. „მიუხედავად ბიბლიის ტექსტის დროისმიერი განმსჭვალულობისა, დრო არ არის თვითმიზანი, მისი მიზანი მარადიული სივრცის მოპოვებაა, იმ სივრცის, სადაც ყველაფერი, რაც იყო, რაც არის და რაც იქნება, ერთჟამობაში მოექცევა. დრო მხოლოდ საშუალებაა ამის მისაღწევად. დრო მნიშვნელოვანია ამ სივრცისთვის და ამნიშვნელოვანია ამ სივრცეს.

უკვე კოსმოპოლიტური ე. წ. „უდროო დრო“. (Hauerwas, 2016, 285).

ამ თვალსაზრისით, ალბათ, საინტერესოა, რა პერსპექტივებია შემოთავაზებული სამყაროს მომავლის შესახებ კოსმოპოლიტური „უდროო დროის“ მეშვეობით. მეცნიერებაში ამგვარ სიმულაციურ თეორიებს სამ ჯგუფად ყოფენ: ა. შესაძლოა, ჩვენ ვიმყოფებით ტრანსჰუმანური ან პოსტჰუმანური დროის მიჯნაზე; ბ. კაცობრიობის გონების აბსოლუტური უმრავლესობა მიეკუთვნება სხვა ორიგინალური რასის მონინავე შთამომავლების მიერ იმიტირებულ ადამიანურ გონებას და ჩვენ სავარაუდოდ, ვიმყოფებით უფრო სხვათა მიერ იმიტირებულ გონებაში, ვიდრე ორიგინალ ბიოლოგიურ გონებაში; გ. კაცობრიობა კომპიუტერულ სიმულაციაში ცხოვრობს¹. (Bostrom, 2003, 1) დღესდღეობით, ეს დაშვებები ჯერჯერობით ჰიპოთეზებია, თუმცა ფუტუროლოგები მიიჩნევენ, რომ შესაძლოა, რომელიმე ჰიპოთეზა რეალურიც აღმოჩნდეს. ასე რომ ამგვარი მეცნიერული ჰიპოთეზები და მიღწევები საინტერესო ინსპირაციის წყარო ხდება ხოლმე შემოქმედი ადამიანებისთვისაც. ვის როგორ წარმოუდგენია ახალი სამყარო, „ახალი ცა და მიწა“.²

ამჯერად ჩვენთვისაც ამ თვალსაზრისით არის საინტერესო ზურა ჯიშკარიანის რომანი „საღვთი განთიადები უშაქროდ“. რომანი გარკვეულწილად ჩვენ მიერ ჩამოთვლილ ყველა სიმულაციურ თეორიას აირეკლავს ტექსტის ძირითადი თეზაა, რომ „რეალობა კარგა ხანია დაინგრა და მისი ხვრელებიდან ყოველდღიურად ჟონავს ქაოსი.“ ანუ ეს მესიანური დრო, რომელშიც ვცხოვრობთ გვინდა თუ არა, დაცარიელებულია შინაარსისაგან. ამიტომ ბუნებრივია, არსებობს განცდა, რომ მესიანური დრო ამონურულია და მოდის აპოკალიფსური დრო. შესაბამისად, საღვთისმეტყველო წინასწარმეტყველების წიგნების ლოგიკის მიხედვით, ეს რეალობა უნდა დაინგრეს და ჩამოყალიბდეს სრულიად ახალი ცნობიერება, ახალი დრო. ნიშანდობლივია რომ ავტორისთვის სივრცე, რომელსაც მისი ცნობიერება სწვდება და რომლის გარდაქმნასაც ცდილობს, დასაზღვრულია და კონკრეტულ პოსტსაბჭოთა გეოგრა-

¹ ამ თეორიების რეპრეზენტაციაა ცნობილი კინოსურათი „მატრიცაც“ (1999). რეალობა-ჩვენი სამყარო ეს არის მართული ვირტუალური სამყარო, ერთგვარი სიმულაცია და მთავარი პერსონაჟი ნეო იბრძვის, რომ თავი დააღწიოს მას; ამ ჰიპოთეზას იზიარებს ილონ მასკი, რომ ჩვენ შესაძლოა კომპიუტერულ სიმულაციაში – მატრიცაში ვცხოვრობთ. მისი მოსაზრებით, შესაძლოა, ჩვენი რეალობა, ერთგვარი ვიდეოთამაში იყოს, რომელიც სხვა სამყარო-დან იმართება. ამიტომ მასკის აზრით, იმისთვის რომ არ გავნადგურდეთ, კაცობრიობის მიზანი უნდა იყოს მცდელობა, თავი დავაღწიოთ ამ სიმულაციას.

² აიზეკ აზიმოვი, სტანისლავ ლემი, ძმები სტრუგაცკები, ჰერბერტ ულესი, არტურ კლარკი, ფილპ დიკი, კარლ ჩაპეკი და მრავალი სხვა.

ფიულ სივრცეს მოიცავს. შესაბამისად, ავტორის ახალი დროის კონსტრუირების მცდელობა გულისხმობს არა უნივერსალური მასშტაბით სამყაროს გარდაქმნას, არამედ -კონკრეტული (პოსტსაბჭოთა) გეოგრაფიული სივრცის. ავტორის პოზიცია ტექსტის მიხედვით არის, რომ ჩვეულებრივი ადამიანური გონებისთვის დრო/სივრცის დაძლევა შესაძლებელია. ამის შესაძლებლობას კი ადამიანური გონებისთვის, ავტორის აზრით, თრიფები ქმნის. ამგვარ თრიფებში შესაძლებელია შეგხვდეს როგორც დავით აღმაშენებელი, ასევე ვინმე ჩვენს დროში მცხოვრები. ანუ ავტორის აზრით, ნარკოტიკების ზემოქმედების შედეგად სტიმულირებული გონება ადამიანის ცნობიერებას შესაძლებლობას აძლევს დაძლიოს დროის ქრონოლოგიური ჩარჩო და იმოგზაუროს ე. წ. „უდროო დროში“ მარადიულობაში, სადაც დრო -სივრცე ერთმნიშვნელოვანი ხდება და მარადიული ანმყოს სახით არსებობს.

ავტორის აზრით, არავის სჯერა ამ სამყაროს რეალურობის. ამ არარეალურ სამყაროში კი ერთ-ერთ სიმულაციურ რეალობად საბჭოთა რეალობა მოიაზრება, ამ რეალობის ნამდვილობის ეჭვები, ტექსტის მიხედვით, ნიკიტა ხრუშჩოვს ანუხებს. „მას უყვარდა აპოკალიფსის მოლოდინი და მეუღლესთან საუბარი სამყაროს არარეალურობაზე“. სიმულაციური სამყაროს რეალობა ამ სივრცეში მცხოვრები საზოგადოების წევრებისთვის ერთგვარ ქვე-რეალობებად იყოფა. საქმიანობების მიხედვით, რეალობას ყველასთვის სხვადასხვა მოცემულობა ქმნის. მაგალითად, „ნარკოდეპარტამენტისთვის სამყარო დაყოფილია ნარკომარმრუტებით, რეალიზაციის პორტალებით და ა.შ; ეკონომიკური დანაშაულის დეპარტამენტისთვის სამყარო დაყოფილია ლეგალურ და არალეგალურ ფულად; კაგებს ყველაზე გასაიდუმლოებულ ორგანიზაციაში კი სჯეროდათ, რომ ჩვენი სამყაროს თაიმლაინი ხაზია, ხაზი, რომელიც დაინყო და უსასრულობაში გრძელდება[...] მათ ასევე დაადგინეს, რომ არსებობს სამყაროების უსასრულო მრავალსახეობები, ხოლო სამყაროების იერარქიაში ჩვენი სამყარო საკმაოდ დაბალ ადგილას აღმოჩნდა“. (113-115) უფრო კონკრეტულად, ჩვენი რეალობა სხვა ორიგინალი რეალობის პირატული ვერსია აღმოჩნდება, რომლის შექმნის მიზანი დაუდგენელია. ეს კი ავტორის თქმით, ნიშნავს იმას, რომ მას ვიღაც იყენებს გარკვეული ექსპერიმენტისთვის. ამის დამადასტურებელი მტკიცებულება კი არის ის, რომ „დროდადრო ჩვენი რეალობის თაიმლაინს აკითხავენ გარკვეული ალგორითმები, თუ გვიმერები, ხალხში ცნობილები როგორც ღმერთები, იმისთვის, რომ შეამოწმონ მისი ვითარება, კორექტირება შეიტანონ ან უარესი – გააუქმონ რეალობის ეს ხაზი“. (ibid)

რეალობის ჩვენეულ ვერსიაში ორი მოსაზრება უპირისპირდება ერთმანეთს.

ერთი ნაწილი – „რეალობის მცველები“ ამტკიცებენ, რომ ჩვენ უნდა გავანადგუროთ ეს ალგორითმები, იმისთვის რომ შევინარჩუნოთ რეალობის ეს ხაზი; ხოლო მეორე ნაწილი კი, რომელიც „რეფორმატორების“ სახელით არის ცნობილი, ამტკიცებდა, რომ ჩვენ ხელი უნდა შევუწყოთ ინტერვენციებს გარედან, რათა განახლდეს, „დააფდეთ დეს“ სინამდვილე. ტექსტი შესაძლებლობას გვაძლევს ორნაირად წარმოვიდგინოთ რეალობის განახლების კონცეფცია, ერთი მხრივ, თუ სამყაროს გადატვირთვა შესაძლებელია, ეს შესაძლოა, იყოს ჩვენი ემპირიული სამყაროს არანამდვილობაზე მიმანიშნებელი, რაც სწორედ ჩვენ მიერ ზემოხსენებულ სიმულაციურ სამეცნიერო თეორიებს ეხმიანება, და მეორე მხრივ, ეს შესაძლოა, იყოს ამ უსასრულო სამყაროში ფორმირებული დროის კონკრეტული ქრონოლოგიური ხაზი. ნარატივი, რომელმაც არსებობის გარკვეულ ეტაპზე კომუნიზმის იდეოლოგიის მეშვეობით შექმნა ახალი რეალობა – საბჭოთა სინამდვილე, ხოლო პოსტსაბჭოთა ეტაპზე სიცოცხლისუნარიანობა შეინარჩუნა საბჭოთა სისტემის შიგნით შექმნილი ძალაუფლების სტრუქტურებისა და იერარქიების ფორმით, რომლის სათავეში მყოფ პირებსაც, ცხადია, საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდგომ ამ ძალაუფლების დათმობა არ სურთ, ამიტომ მაქსიმალურად ცდილობენ არსებული რეალობის შენარჩუნებას და ებრძვიან რეფორმატორებს.

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, დროის თეოლოგიურ გააზრებაში მესიანური დროის თვისებას მოლოდინი წარმოადგენს, რომელიც დროის განლევადობას უწყობს ხელს და ამავედროულად საზრისსაც ანიჭებს მას. ამიტომ ჩვენს რეალობაშიც არსებობს მესიის მეორედ მოსვლის გარდუვალი მოლოდინი. „როცა ვარსკვლავების განლაგებით და კომპიუტერული გამოთვლებით დაადგინეს, რომ მეორედ მოსვლა იწყებოდა, ორივე ეს გუნდი აქტიურ ფაზაში გადავიდა. მცველებს სჭირდებოდათ ინფორმაცია, რომ შეეჩერებინათ ალგორითმი, რომელიც მეორედ მოსვლის სახელით არის ცნობილი და რეალობის ტოტალურ რედიზაინს ითვალისწინებს და რეფორმატორებისთვის ეს იყო შანსი ერთხელ და სამუდამოდ დაენგრიათ ეს რეალობა და კონტროლის ციხესიმაგრე“ (ibid). თუმცა სიუჟეტის მიხედვით, სამყაროს შეცდომის გამო აპოკალიფსური დრო ნაცვლად ჩვენი რეალობისა კიბერსამყაროში იწყება. საინტერესოა ასევე, რომ თუ აქამდე ტექსტის მიხედვით, აქცენტი ევრაზიულ (პოსტსაბჭოთა) სივრცეზე კეთდებოდა, კიბერსამყაროში დანყებულმა მეორედ მოსვლამ აპოკალიფსური დრო მთელ დედამიწაზე განავრცო – გასაჯაროვდა ფეისბუქის ყველა მესიჯი, მსოფლიო ლიდერების მიმონერები, „ყველამ ყველაფერი გაიგო ყველაზე,“ „ილონ მასკმა დედამიწა დატოვა,“ და ა. შ. თავისთავად ავტორის ის დაშვება,

რომ „სამყაროს უნივერსალურ გონში შეცდომა გაიპარა“, რამაც მესიის მოვლინება ციფრულ სამყაროში გამოიწვია, ამყარებს იმ ჰიპოთეზას, რომ არა მხოლოდ რეალობის ის ხაზი, რომელშიც პოსტსაბჭოთა სივრცეში მცხოვრები ხალხების ცნობიერება მიედინება, არამედ გლობალურად სამყარო, რომელშიც ვცხოვრობთ, სიმულაციაა და საიდანდაციდან იმართება. „მიუხედავად იმისა რომ რომანში რამდენიმე რეალობას ვეცნობით, მკითხველი, ვერსად იპოვის სინამდვილეს/მის ძებნას არც აქვს აზრი, რადგან ნამდვილობას მწერლის მიერ აღწერილი ვერცერთი რეალობა ვერ იძენს“ (გელაშვილი, 2018, 68-69). სიუჟეტის მიხედვით, თითქოს ავტორი დროის სეკულარული გააზრების ლოგიკას მიჰყვება, თუმცა მის მიერ წარმოსახული რეალობა, მაინც თეოლოგიურ დროით ჩარჩოში თავსდება, რაც მიუთითებს იმას, რომ მიუხედავად საზოგადოების გარკვეული ჯგუფების მცდელობებისა, თავი დააღწიონ სამყაროს თეოლოგიური აღქმის ჩარჩოს, საბოლოოდ ყველა მაინც თეოლოგიურ ჭრილში განიხილავს მას, რაც გარკვეულწილად ლოგიკურიცაა, რადგან საკმაოდ ძნელია სამყაროს მოწყობისა და აგების სხვა კანონზომიერებისა და დამატარებელი მსოფლმხედველობრივი პოზიციების ჩამოყალიბება სამყაროსა და ადამიანების შესახებ, თუმცა ცხადია, ამგვარი მცდელობები არსებობს.

თეოლოგიური ლოგიკის მიხედვით კი, გვჭირდება მხსნელი, მესია, რომელმაც თავისი მსხვერპლშენიერვით უნდა იხსნას სამყარო. ვინ შეიძლება იყოს მესია ჩვენს რეალობაში? სახარება გვეუბნება, რომ ბოლო ჟამს იქნებიან „უკანასკნელნი – პირველნი, და პირველნი – უკანასკნელნი, ვინაიდან მრავალნი არიან ხმობილნი და მცირედნი – რჩეულნი“. (მათე) ამ ლოგიკით, მესია ამ საზოგადოების ყველაზე მარგინალურ ქვედა ფენაში უნდა ვეძებოთ. ტექსტის მიხედვით, ამგვარ მარგინალურ ჯგუფს ნარკოტიკების მომხმარებლები ქმნიან, რომლებიც „ყოველთვის ცხოვრობდნენ თბილისში, როგორც ადრეული ქრისტიანები კატაკომბებში – დევნილები ხიშნიკი პოლიციელებისგან, რომელთაც კანონი მხოლოდ ის სიტყვა ჰკონიათ, რომელიც ჩაგვრის პრივილეგიას განიჭებს, დევნილები „საზოგადოებრივი მორალით“ და ქრისტიანობით ბოლო-ბოლო დევნილები ამ პოსტსაბჭოთა აუშენებელი ქვეყნის აურით.“ (64) რეფორმატორების აზრით, მხოლოდ ნარკოტიკების მომხმარებლების გონება გაუძლებს კიბერსივრცეში გადასვლას და იქიდან ჩვენს რეალობაში მესიის გადმოყვანას ანდროიდის სხეულში. ამ შემთხვევაში მათ ერთგვარი ავატარის ფუნქცია ენიჭებათ. სწორედ ამ მისიას აკისრებენ მთავარ პერსონაჟს „ჩუჟოის.“ ტექსტის მიხედვით, ეს ექსპერიმენტი ამართლებს. საინტერესოა, როგორი აღმოჩნდება ახალი დროის ჯერ კიდევ განუსხეულებული მესია, ვინაც „ჩუჟოის“ დახმარებით ხორცი უნდა შეისხას. ავ-

ტორის ცნობიერებაში ის ქალის – შივას სახით შემოდის, რომელიც მის სხეულში მოხვედრის შემდეგ ანდროიდის სხეულში გადასვლას არ მოისურვებს¹. ეს ერთგვარი მოულოდნელი წინააღმდეგობაა, რადგან რეალობის ჩვენს ვერსიაში ამგვარი გათვლა არსებობს, რომ მესიამ წინასწარ შერჩეული რამდენიმე ანდროიდის სხეულიდან რომელიმეზე უნდა გააკეთოს არჩევანი. თუმცა რადგან ის ანდროიდის სხეულში გადასვლაზე უარს ამბობს, ამიტომ მესია ერთგვარ ტრანსექსუალად ბრუნდება ჩვენს რეალობაში. „ის დაბრუნდა ახალ ჭურჭელში, ჭურჭელში, რომელიც არავის სჭირდება, ვინაიდან ნათქვამია – პირველნი გახდებიან უკანასკნელნი და უკანასკნელნი გახდებიან პირველი – ვთქვი მე და ჩვენი გუნდის გაოგნებულ სახეებს რომ შევხედე, მივხვდი, მეშიახი მე ვარ. მან ჩემი სხეული აირჩია თავის ჭურჭლად და ახლა მე უცნაური ნაზავი ვარ – ყოფილი ფსიქონავატი, ამათთვის უკანასკნელი ნარკომანი, რომელიც თან გოგოა, რომელსაც ატხადნიაკი ეწყება; თან ტრანსი ცირკის მიმდებარე ტერიტორიებზე რომ კლავენ ჯიგიტები და თან ღმერთი, რომელსაც მსოფლიო ელოდა.“ (190) ცხადია, ახალი რეალობის საწყისი მოცემულობა ავტორსაც ბანალურად ეჩვენება და თავადვე თქვამს: „როგორი ზედმეტად პოლიტკორექტული ფინალია.“ და რადგან ავტორი გვიმერებად (რეალობის შემოქმედებად) სწორედ შემოქმედ/ხელოვან ადმიანებს მიიჩნევს, თავად მათ უტოვებს შესაძლებლობასა და არჩევანს, გადანყვიტონ, რა განაჩენს გამოუტანენ ამ ახალ დროს, ახალ რეალობას. ავტორი კი სავარაუდოდ, ალბათ, სწორედ ბანალურობისა და პოლიტკორექტულობის გამო მის განადგურებას გადანყვეტს. შესაბამისად, ტექსტი აპოკალიფსის მარცხით მთავრდება. მეუფე იობი რეფორმატორებში რეალობის მცველების მიერ შემოგზავნილი აგენტი აღმოჩნდება და ახალ მესიას იარაღს ესვრის. „ვგრძნობდი, რომ შემეძლო ამ ტყვიის შეჩერება მარტივი მზერით, მაგრამ არ შევაჩერე.“ ავტორის მოსაზრებით, „ამ სამყაროს არ უნდა გადარჩენა ამ თამაშში ყველაფერი გათუჭებულია,“ თუმცა სწორედ ეს მსხვერპლი იძლევა იმის პერსპექტივას, რომ ნამდვილი აპოკალიფსი ოდესმე აუცილებლად დადგება. „მეშიახი კი აუცილებლად უნდა მოკვდეს. ეს ჩემი სტილია. მხოლოდ ასეთ სიკვდილს აქვს ძალა -შვას რევოლუციები. თან ავატარები შეიძლება მოკვდნენ, თუმცა გვიმერები არ კვდებიან“.

ბოლოსკენ ალბათ, ისიც უნდა შევნიშნოთ, რომ ფუტურისტული თეორიების მოშველიებით ახალი რეალობის შექმნა პირველი მცდელობა არ გახლავთ ქართულ

¹ საინტერესოა, მესიის მიერ ანდროიდის სხეულის უარყოფა ხომ არ გულისხმობს ავტორის სკეპტიკურ პოზიციას ტრანსჰუმანურ ან პოსტჰუმანურ ცივილიზაციის მომავლის შესახებ.

ლიტერატურაში. ფუტურისტული გამოცდილება ლიტერატურასა და მხატვრობაში გასული საუკუნის დასაწყისშიც არსებობდა. ქართველ ფუტურისტებს 1922 წელს აქვთ გამოცემული მანიფესტი „საქართველო ფენიქსი,“ 1924 წელს შეიქმნა ფუტურისტული ჟურნალი „H2SO4“. იმ თაობის ფუტურისტების მცდელობებიც მიმართული იყო ახალი რეალობის შექმნისკენ, ახალი სამყაროს რეალობის კონსტრუირების მთავარ ინსტრუმენტად კი ენა ესახებოდათ. თუმცა, ცხადია, სინამდვილისადმი პროტესტისა და რეზისტენტობის ეს მცდელობაც მარცხით დამთავრდა, ეს გაერთიანება დაიშალა და მათმა წევრებმა ან შემოქმედებითი საქმიანობა შეწყვიტეს ან საბჭოთა ხელოვანების რიგებში გადაინაცვლეს.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. გელაშვილი ლევან, „სალეჯი განთიადების ნარატივი“. კრიტიკა №12-13, 2017-2018 წწ., 67-80.
2. კიკნაძე ზურაბ, „ადამიანი ბიბლიურ დროში“, 2009 წ.
https://burusi.wordpress.com/2009/10/08/zurab-kiknadz/?fbclid=IwAR08UewY_GQQ1bdUPCm-aEWcDJupL4Dj9poFwqtwMOLVh4QnYVDE0sasip8
3. ჯიშკარიანი ზურა, „სალეჯი განთიადები Sugar Free“, ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა, თბილისი, 2017.
4. Agamben, G.; The Time That Remains: A Commentary on the Letter to the Romans, Stanford, CA: Stanford University Press, 2005.
5. Bostrom Nick, „Are you living in a computer simulation?“ Philosophical Quarterly , Vol. 53, No. 2011, 2003 y. pp. 243-255.
6. Hauerwas, Stanley, Theological/Worldly. in Time: A Vocabulary of the Present, Edited by Joel Burges and Amy J. Elias, New York: New York University press, 2016 y. pp. 281-293.
7. Taylor Charles, „A Secular Age“, Belknap Press of Harvard University Press, 2007.